

รวมปฏิรูป การเรียนรู้กับครูต้นแบบ

การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
การสอน “บูรณาการ ร่วมคิดร่วมทำ”
ครูสารภี มณีจินดา ครูต้นแบบ ปี 2542
วิชา การจัดประสบการณ์
ระดับ ก่อนประถมศึกษา

กองทุนรางวัลเกียรติยศแห่งวิชาชีพครู (กรค.)
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (สกศ.)
สำนักนายกรัฐมนตรี

ครูสารภี มณีจินดา ครูต้นแบบปี 2542

371.102 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

ว 691 ร “ร่วมปฏิรูปการเรียนรู้กับครูต้นแบบ” การปฏิรูปการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การสอนแบบ “บูรณาการ ร่วมคิดร่วมทำ”
โดย ครูสารทิ มณีจินดา : 2544.

32 หน้า

ISBN 974-241-230-8

1. ปฏิรูปการเรียนรู้ 2. สารทิ มณีจินดา 3. ชื่อเรื่อง

“ร่วมปฏิรูปการเรียนรู้กับครูต้นแบบ” การปฏิรูปการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
การสอนแบบ “บูรณาการ ร่วมคิดร่วมทำ”

โดย ครูสารทิ มณีจินดา

สิ่งพิมพ์ สกศ. อันดับที่ 145/2544

พิมพ์ครั้งที่ 1 กันยายน 2544

จำนวน 3,000 เล่ม

จัดพิมพ์เผยแพร่ กองทุนรางวัลเกียรติยศแห่งวิชาชีพครู (กรค.)
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (สกศ.)
โทรศัพท์ 0-2668-7123 ต่อ 2325-8, 0-2243-7914
โทรสาร 0-2243-7914

เว็บไซต์ <http://www.onec.go.th>

สำนักพิมพ์ บริษัท ดับบลิว.เจ. พร็อพเพอร์ตี้ จำกัด

199/19 ถนนวิภาวดี-รังสิต แขวงสามเสนใน
เขตพญาไท กรุงเทพฯ 10400
โทรศัพท์ 0-2616-3400-5

คำนำ

ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา ครูต้นแบบได้ทำการศึกษาวิจัย และพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนของตน รวมทั้งพัฒนาครูเครือข่าย เพื่อเผยแพร่รูปแบบการเรียนการสอนอย่างไม่หยุดนิ่ง เพื่อให้เพื่อนครูทั้งหลาย สามารถพัฒนาการเรียนการสอนได้อย่างเต็มที่ เอกสาร “รวมปฏิรูปการเรียนรู้กับครูต้นแบบ” นี้ เป็นเอกสารที่ครูต้นแบบ ปี 2541 และปี 2542 ได้ส่งผลการปฏิบัติงานวิจัยและพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนของตน ที่กลั่นกรองจากประสบการณ์จริงในการจัดการเรียนการสอนออกมาเป็นแนวทาง และวิธีการ ที่มีประสิทธิภาพ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติเห็นความสำคัญ และมีความภูมิใจที่ได้เสนอผลงานการวิจัยและพัฒนารูปแบบ การเรียนการสอนของครูต้นแบบ เพื่อนำไปใช้เป็นแบบอย่างแก่ครูในการพัฒนาคุณภาพ การเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนเก่ง ดี และเรียนรู้อย่างมีความสุข เพื่อยังประโยชน์ให้เกิดแก่ผู้เรียนสำคัญที่สุด และนำไปสู่การปฏิรูปการเรียนรู้ และการปฏิรูปการศึกษาของชาติสืบไป

(นายรุ่ง แก้วแดง)

เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

ครูสารภี มณีจินดา ครูต้นแบบปี 2542

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	
สารบัญ	
กว่าจะได้เป็นครูต้นแบบ	1
การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	4
การสอนแบบ “บูรณาการ ร่วมคิดร่วมทำ”	4
(ตัวอย่าง) การจัดตารางกิจกรรมประจำวัน	7
ขั้นตอนการสอน	8
การจัดสิ่งแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน	12
ภารกิจครูต้นแบบ เพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้ของผู้เรียน	15
จากครูต้นแบบขยายสู่เพื่อนครูเครือข่ายอย่างไม่หยุดยั้ง	17
บรรณานุกรม	20
คณะผู้ดำเนินการ	

“...การฝึกฝนและปลูกฝังความรู้จักเหตุผล ความรู้
จักผิดชอบชั่วดี เป็นสิ่งจำเป็นไม่น้อยกว่าการใช้วิชาการ
เพราะการรู้จักพิจารณาให้เห็นเหตุเห็นผล ใ้รู้จักจำแนก
สิ่งผิดชอบชั่วดีได้โดยกระจ่าง ย่อมทำให้มองบุคคล
มองสิ่งต่างๆ ได้ลึกกลงไปจนเห็นความจริง เมื่อได้มองเห็น
ความจริงแล้วก็จะสามารถใช้ความรู้และวิชาการ ปฏิบัติ
งานทุกอย่างได้ดีและถูกต้องยิ่งขึ้น เป็นประโยชน์แก่ตน
และแก่ผู้อื่นได้มากขึ้น...”

พระบรมราชโฆวาท ของ
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราช

26 พฤศจิกายน 2516

กาวะไคเป็นครุต้นแบบ

ครูสารภี มณีจินดา เกิดเมื่อวันที่ 11 เมษายน 2499 อายุ 45 ปี ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง อาจารย์ 2 ระดับ 7 โรงเรียนวัดอินทราราม “โกวิทอินทราราม” สังกัดสำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ อยู่บ้านเลขที่ 179/4 หมู่ 5 ตำบลหนองขาว อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี รหัสไปรษณีย์ 71110 เริ่มศึกษาระดับประถมศึกษาที่โรงเรียนวัดอินทราราม ระดับมัธยมศึกษาที่โรงเรียนพนมทวนชนูปถัมภ์ ระดับ ป.กศ.ต้น ที่สถาบันราชภัฏนครปฐม จากนั้นศึกษาด้วยตนเองจนได้วุฒิ พ.ม. และระดับปริญญาตรี วิชาเอกประถมศึกษา ที่สถาบันราชภัฏกาญจนบุรี

ประสบการณ์การทำงาน เริ่มเป็นครูตั้งแต่วันที่ 15 พฤษภาคม 2518 จนถึงปัจจุบัน เป็นระยะเวลา 25 ปี ได้สอนระดับชั้นประถมศึกษา ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2518 ถึง พ.ศ. 2539 และเปลี่ยนมาสอนชั้นอนุบาล โดยสอนทุกกิจกรรม ตามแผนการจัดประสบการณ์ จนถึงปัจจุบัน

นอกจากงานสอนแล้ว ยังปฏิบัติงานด้านบริหาร ในตำแหน่ง ประธานชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ตำแหน่งหัวหน้างานบุคลากร และตำแหน่ง หัวหน้าเวรประจำสัปดาห์ เวิร์ 5 โรงเรียนวัดอินทราราม

ประสบการณ์ในอดีตที่ประสบความสำเร็จในวิชาชีพครู รวมทั้งรางวัลที่เคยได้รับ ได้แก่

1. ครูผู้มีผลงานจรรยาศึกษาดีเด่น ปี 2539 ของกระทรวงศึกษาธิการ
2. ครูผู้สอนจรรยาศึกษาดีเด่น ประจำปี 2539

3. ครูผู้สอนดีเด่นจากคุรุสภาอำเภอ ประจำปี 2540
4. ครูผู้มีจรรยาบรรณยอดเยี่ยม “เข็มคุรุสดุติ” ปี 2540 ของ
คุรุสภา
5. ครูผู้สอนดีเด่นระดับก่อนประถมศึกษา อันดับที่ 2
ประจำปี 2540
6. ครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษาดีเด่น ประจำปี
2541-2542
7. ครูดีศรีประถมศึกษาอำเภอท่าม่วง ของชมรมผู้บริหาร
อำเภอท่าม่วง ประจำปี 2541
8. ครูผู้สอนดีเด่น ประจำปี 2541
9. ครูผู้ปฏิบัติงานมีผลงานดีเด่น เพื่อขอรับรางวัลคุรุสภา
ประจำปี 2541 ระดับก่อนประถมศึกษารางวัลชมเชยของคุรุสภาจังหวัด
กาญจนบุรี
10. ข้าราชการสายผู้สอนดีเด่น ประจำปี 2541
11. ครูผู้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการผลิตสื่อและใช้
สื่อการสอน “ชุดกล่องมหาสมบัติ” ปี 2541 ของคุรุสภา
12. ครูดีศรีเมืองกาญจน์ ปี 2542 ของสำนักงาน
คณะกรรมการคุรุสภาจังหวัดกาญจนบุรี
13. ครูผู้มีผลงานดีเด่น สาขาครูตัวอย่าง ปี 2542
จากชาวสภากรุงเทพ
14. ครูต้นแบบ ประจำปี 2542 ของสำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ
15. ข้าราชการครูที่มาตรฐานการเรียนการสอนดีเด่น
ประจำปี 2543

การพัฒนาการเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

การสอนแบบ : บูรณาการ ร่วมคิดร่วมทำ

รูปแบบและวิธีการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ตามแนวปฏิรูปการศึกษาในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 4 มาตรา 22 ที่ระบุว่าจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ

จากแนวคิดและหลักการนี้ ผู้สอนจึงพัฒนาตนเองทางด้าน การสอนอย่างมีหยุดยั้ง วิธีการที่ครูปฏิบัติ เริ่มจากความพยายามพัฒนา ด้านการสอน โดยเข้ารับการอบรมสัมมนาทางการศึกษา ศึกษาดูงาน จากที่ต่างๆ ที่จัดแสดงผลงานของครู และนักเรียนนักศึกษา ศึกษาจาก ผู้มีความรู้และประสบการณ์ ศึกษาจากตำราของทางราชการ จากสำนัก งานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติที่ จัดส่งมาให้ เป็นระยะๆ แล้วนำมาพัฒนารูปแบบการสอนในระดับชั้นอนุบาล ซึ่งช่วยให้ นักเรียน ในชั้นเรียนรักและอยากมาโรงเรียนทุกวัน เด็กจะไม่ขาดเรียน เด็กกล้าพูด กล้าแสดงออก ในทางสร้างสรรค์

แนวคิดและหลักการที่ใช้

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนโดยยึดหลัก “ร่วมคิดร่วมทำ” คือ ผู้เรียน ครู ผู้ปกครอง ร่วมกันกำหนดเนื้อหา กิจกรรม วิธีการที่จะเรียนร่วมกันตามความสนใจ รูปแบบการสอนเปลี่ยนแปลงได้ตามความสนใจ และเหมาะสมในขณะนั้น รายละเอียดของเนื้อหาที่จะเรียนมาจากเด็กร่วมกันคิด ครูช่วยเพิ่มเติมรายละเอียดในสิ่งที่คิดว่าเด็กควรจะรู้ตามวัยของเด็ก เมื่อได้เนื้อหาแล้วครูนำมาเขียนแผนการจัดประสบการณ์ สอนและจัดกิจกรรมให้ครบทั้ง 6 กิจกรรมที่กำหนดไว้ดังนี้

การบูรณาการกิจกรรมและการสอน

การบูรณาการสอนในการสอนหนึ่งวัน จะบูรณาการกิจกรรมทั้ง 6 เข้าด้วยกัน คือ

- ครู เป็นผู้คอยให้คำแนะนำและช่วยเหลือ โดยใช้คำถามกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดเวลา
- นักเรียน ต้องหาค้นหาคำตอบด้วยตนเอง จากการปฏิบัติกิจกรรม การสำรวจจากธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชีวิตประจำวัน
- ครู มีบทบาทผู้จัดหา แนะนำ ช่วยเหลือ กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้
- การประเมินผล ประเมินตามสภาพจริง จากผลงานกิจกรรมสร้างสรรค์ ควบคู่กับการประเมินพัฒนาการรอบด้านของเด็ก เป็นรายบุคคล

การจัดกิจกรรม

กิจกรรมที่จัดขึ้นประจำวัน มีดังนี้

1. กิจกรรมเคลื่อนไหวและเข้าจังหวะ
2. กิจกรรมสร้างสรรค์
3. กิจกรรมเล่นตามมุม (กิจกรรมเสรี)
4. กิจกรรมเสริมประสบการณ์
5. กิจกรรมกลางแจ้ง
6. กิจกรรมเกมการศึกษา

นอกจากนี้ ยังมีกิจกรรมเสริมในบทเรียน อาทิ กิจกรรมขยี้วัสดุ การเรียนรู้ กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ร่วมคิดร่วมทำ กิจกรรมสร้างสรรค์สายสัมพันธ์ในครอบครัว และกิจกรรมสร้างสรรค์ภาษา

(ตัวอย่าง)

การจัดตารางกิจกรรมประจำวัน

การกำหนดการจัดตารางกิจกรรมประจำวัน ควรจัดให้สามารถยืดหยุ่นปรับได้ตามความเหมาะสม ซึ่งประกอบด้วย

07.30 - 08.00 น.	ครูรับเด็กเป็นรายบุคคลจาก ผู้ปกครอง ตรวจสอบสุขภาพ
08.00 - 08.30 น.	เด็กนักเรียนเคารพธงชาติและสวดมนต์
08.30 - 08.40 น.	ครูสนทนา ขำ หัว เหตุการณ์
08.40 - 09.00 น.	ครูจัดกิจกรรมเคลื่อนไหว และจังหวะ
09.00 - 09.30 น.	ครูจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์
09.30 - 10.30 น.	ครูจัดกิจกรรมสร้างสรรค์และเล่นตามมุม
10.30 - 11.00 น.	ครูจัดกิจกรรมกลางแจ้ง
11.00 - 12.30 น.	พักรับประทานอาหารกลางวัน
12.30 - 14.00 น.	นอนพักผ่อน
14.00 - 14.20 น.	เก็บที่นอน ล้างหน้า
14.20 - 14.40 น.	ดื่มนม
14.40 - 15.00 น.	ครูจัดกิจกรรมเกมการศึกษา
15.00 - 15.20 น.	สวดมนต์ไหว้พระ แผ่เมตตา ทำสมาธิ
15.20 - 15.30 น.	บทสรุป

การสอนแบบ : “บูรณาการ ร่วมคิดร่วมทำ”

ขั้นตอนการสอน

ขั้นตอนการสอนบูรณาการ ร่วมคิดร่วมทำ ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. บูรณาการกิจกรรมประจำวัน
2. กิจกรรมสร้างสรรค์ร่วมคิดร่วมทำ
3. กิจกรรมสร้างสรรค์สายสัมพันธ์ในครอบครัว
4. กิจกรรมขยายสู่การเรียนรู้
5. การวัดและประเมินผลตามสภาพจริงโดยใช้แฟ้ม

สะสมงาน

ขั้นตอนที่ 1 บูรณาการกิจกรรมประจำวัน

กำหนดเนื้อหาตามความสนใจของเด็ก โดยยึดเนื้อหาตามหัวข้อในหลักสูตรเป็นสำคัญ โดยจัดกิจกรรมทุกกิจกรรมบูรณาการ เนื้อหาที่กำหนด และการจัดกิจกรรมต้องยึดจุดประสงค์และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหลักสูตรเป็นสำคัญด้วย

(ตัวอย่าง)

เด็กกำหนดเนื้อหา เรื่องผีเสื้อ

1. กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ

โดยให้เด็กเคลื่อนไหวร่างกายเลียนแบบผีเสื้อ ตามจังหวะเสียงเพลง และจินตนาการ

2. กิจกรรมสร้างสรรค์

เด็กสร้างงานศิลปะสร้างสรรค์ โดยจะแบ่งงานเป็น 4

กลุ่ม ดังนี้

- 1) กลุ่มวาดภาพอิสระด้วยสีน้ำ
- 2) กลุ่มวาดภาพอิสระด้วยสีเทียน
- 3) กลุ่มฉีกปะกระดาษ
- 4) กลุ่มตัดกระดาษแปะ

- เนื้อหาที่เรียนคือ เรื่องผีเสื้อ

- อุปกรณ์ที่ใช้ ได้แก่ ดินน้ำมัน ลูกปัดเป็นศูนย์สำรอง

ฯลฯ

- เด็กเลือกทำงานตามความสนใจ และหมุนเวียนไป

จนครบทุกงานใน 1 สัปดาห์

- เมื่อทำงานเสร็จให้นำงานมาส่งครูเพื่อจัดบันทึก
รายละเอียดของภาพ แล้วนำภาพไปเก็บในแฟ้มสะสมงาน เพื่อเลือกใส่ใน
แฟ้มผลงานดีเด่นอีกครั้งหนึ่ง

3. กิจกรรมเสรี

เช่น เล่นตามมุม ตามความสนใจ เด็กเล่นของเล่น
บล็อก บทบาทสมมุติ เครื่องดนตรี เรื่องราวเกี่ยวกับผีเสื้อ

4. กิจกรรมเสริมประสบการณ์

ให้เด็กศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับชีวิตของผีเสื้อ โดยพาสำรวจ
ผีเสื้อรอบบริเวณโรงเรียน สอบถามผู้ปกครอง ค้นคว้าจากหนังสือภาพ
เกี่ยวกับผีเสื้อ ทดลองเลี้ยงหนอนจนกลายเป็นผีเสื้อ โดยให้เด็กสังเกต
ดูแลอย่างใกล้ชิด เด็กนำเสนองานกับครูและเพื่อนๆ ได้

5. กิจกรรมกลางแจ้ง

ให้เด็กเล่นเกมเกี่ยวกับผีเสื้อ เช่น เกมผีเสื้อกับดอกไม้
ระบำผีเสื้อ

6. กิจกรรมเกมการศึกษา

ให้เด็กเล่นเกมเกี่ยวกับผีเสื้อ เช่น เกมจับคู่ผีเสื้อ เกมจับ
คู่ภาพและเงาผีเสื้อ เกมโดมิโนผีเสื้อ เกมตัดต่อภาพผีเสื้อกับดอกไม้
เป็นต้น

ขั้นตอนที่ 2 กิจกรรมทำงานศิลปะสร้างสรรค์ร่วมคิดร่วมทำ

ศิลปะสร้างสรรค์ร่วมคิดร่วมทำ จัดทำขึ้นเพื่อฝึกการมีส่วนร่วม
กระบวนการกลุ่มให้กับเด็กโดยใช้งานศิลปะเป็นเนื้อหา ในกิจกรรมนี้
ครูจะแจกกระดาษ 1 แผ่นขนาดใหญ่ อุปกรณ์ในการสร้างงานให้กับเด็ก
แต่ละกลุ่ม ให้เด็กแต่ละกลุ่มร่วมกันคิดเรื่องราวที่จะสร้างงานร่วมกัน ลงมือ
ปฏิบัติงาน ร่วมกันตามเรื่องราวที่ร่วมกันกำหนด เสร็จแล้วร่วมกันตั้งชื่อ
เรื่องของภาพ ส่งตัวแทนนำเสนอผลงานต่อเพื่อนนักเรียนและครู

ขั้นตอนที่ 3 กิจกรรมสร้างสรรค์สายสัมพันธ์ในครอบครัว

เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้น เพื่อให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดการ
ศึกษา ตามมาตรา 23 วรรค 6 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.
2542 โดยจัด การเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ทุกสถานที่ มีการประสาน
ความร่วมมือกับบิดา มารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย
เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ และสิ่งสำคัญต้องการให้
ผู้ปกครองได้มีความใกล้ชิดกับบุตรหลานของตนเอง ได้เรียนรู้ร่วมกัน
กับเด็ก เป็นการสร้างสัมพันธ์ที่ดีในครอบครัว

(ตัวอย่าง) รายละเอียดของกิจกรรม

1. ให้กระดาษ A4 แก่นักเรียนคนละ 1 แผ่นนำกลับไปบ้าน และชักชวนผู้ปกครองให้วาดภาพเกี่ยวกับเนื้อหาที่เรียนในสัปดาห์นั้น ในขณะที่วาดก็ชักชวนกันสนทนาเรื่องราวในภาพ เป็นการสร้างความรัก ความอบอุ่นในครอบครัว เสร็จแล้วร่วมกันระบายสีให้สวยงาม
2. ในวันรุ่งขึ้นนำภาพมาเล่าให้เพื่อนและครูฟัง ถึงที่มาของภาพนั้นๆ เป็นการส่งเสริมพัฒนาการในด้านภาษาให้กับเด็ก
3. ครูนำภาพทั้งหมดมารวบรวมเป็นเล่มเพื่อนำเสนอในรูปแบบของนิทรรศการในสิ้นปีของภาคการศึกษา นั้น

ขั้นตอนที่ 4 กิจกรรมขยะสู่การเรียนรู้

กิจกรรมนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ภาษาจากการนำขยะเหลือใช้มาทำกิจกรรม กิจกรรมนี้ช่วยให้เด็กนักเรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ในด้านภาษาและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เช่น เด็กรู้จักเก็บของเปล่านั้นนำมาเล่าและฝึกเขียนด้วยตนเอง ซึ่งกิจกรรมนี้สามารถให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการชื่นชมผลงานของลูกได้ด้วย กิจกรรมขยะสู่การเรียนรู้มีวิธีการ ดังนี้

- ให้นักเรียนนำสิ่งของเหลือใช้ เช่น กล่องกระดาษของขนม ป้ายราคาสินค้า นำมาติดบนกระดาษ A 4
- จากนั้นให้เด็กเล่าภาพนั้นๆ ให้เพื่อนๆ ฟัง
- ครูใช้คำถามกระตุ้นให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ มีความคิด ค้นหาคำตอบด้วยตนเอง ฝึกการพัฒนากล้ามเนื้อมือและตา โดยให้นักเรียนฝึกลากเส้นตามตัวหนังสือที่อยู่ในวัสดุนั้นถ้านักเรียนต้องการ หรือมีความพร้อม

ขั้นตอนที่ 5 การวัดผลประเมินผลตามสภาพที่แท้จริง ด้วยแฟ้มสะสมงาน

แฟ้มสะสมงาน (Portfolio) เป็นรูปแบบหนึ่งของเครื่องมือที่ใช้
สำหรับการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง (Assessment)

การนำแฟ้มสะสมงาน มาใช้ในการประเมินผลจัดเก็บผล
งานศิลปะสร้างสรรค์ อย่างเป็นระบบ สามารถทำได้ดังนี้

1. แยกเป็น 2 แฟ้ม คือ แฟ้มสะสมงาน และแฟ้มผลงาน
ดีเด่น

2. แยกงานตามพัฒนาการการเรียนรู้เป็นรายบุคคล

3. มีการประเมินผลงานภาคเรียนละ 1 ครั้ง โดยตนเอง

เพื่อน ครู และผู้ปกครอง

4. ทำการประเมินพัฒนาการอย่างรอบด้าน

ตัวอย่างของ แฟ้มสะสมงานของนักเรียน ประกอบด้วย

1. สารบัญ

2. คำนำ

3. ข้อมูลส่วนตัวนักเรียน

4. ตารางเก็บชิ้นงาน

5. ชิ้นงานที่นักเรียนเลือกตามตาราง

6. แบบการประเมินผล

7. อื่น ๆ

การจัดสิ่งแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน

สิ่งแวดล้อม หมายถึง สิ่งที่อยู่รอบๆ ตัวเด็ก ตั้งแต่ห้องเรียน
บริเวณโรงเรียน ชุมชน ทั้งที่เป็นสิ่งมีชีวิตและไม่มีชีวิต

สำหรับเด็กก่อนประถมศึกษา ห้องเรียนถือว่าเป็นสิ่งแวดล้อมที่
ใกล้ตัวเด็ก การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เด็กเรียนอย่างมีความสุข
สนุกสนาน บรรยากาศภายในห้องเรียนถือเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง

เพราะถ้า สิ่งแวดล้อมภายในห้องเรียนไม่ดี เด็กก็ไม่อยากจะมาโรงเรียน
จึงถือว่าสิ่งแวดล้อม และบรรยากาศเป็นสิ่งสำคัญสำหรับเด็กก่อน
ประถมศึกษา เพราะเด็กจากบ้านมาครั้งแรกในชีวิต เพื่อมาอยู่กับคน
แปลกหน้าที่ไม่รู้จักมาก่อนคือครู แต่ถ้าเด็กมาพบกับครูที่ใจดี
พูดจาไพเราะ ห้องเรียนสวยงามสะอาดเป็นระเบียบเรียบร้อย
มีของเล่นเพียงพอ เด็กก็จะอยากมาโรงเรียน

จุดเริ่มต้นต้องจัดห้องเรียนก่อนสิ่งอื่น โดยศึกษาเทคนิคการจัด
ห้องเรียนก่อนประถมศึกษา จากตำรา เพื่อนครู และศึกษาดูงานจาก
ที่ต่างๆ และนำมาจัดสิ่งแวดล้อมภายในห้องเรียนให้น่าอยู่ โดยใช้
วิธีการดังนี้

- การทาสีห้องเรียนใหม่
- การสร้างบ้านทรงไทยให้เด็กเข้าไปเล่นบทบาทสมมติ
- การจัดทำตู้เก็บเอกสาร สื่อการสอน ที่นอน จัดมุมต่างๆ

ภายในห้อง เช่น มุมหมอบ มุมดนตรี มุมศิลปะ มุมบล็อก มุมวิทยาศาสตร์
ตามความเหมาะสม

- การจัดทำสื่อการสอนเพื่อพัฒนาพหุปัญญาของเด็กก่อน
ประถมศึกษา เช่น บันไดมหาสนุก กระดานทรงตัว กระดาษหรรษา อุโมงค์
 ฯลฯ

- การจัดการเรียนรู้ภายนอกห้องเรียน โดยนำเด็กเรียนรู้
สู่ธรรมชาติภายนอกห้องเรียน ในเรื่องราวที่เกี่ยวกับพืช สัตว์ วิถีชีวิต
ภูมิปัญญาท้องถิ่น

ผลที่เกิดขึ้นกับนักเรียนคือ ผู้เรียนเกิดเรียนรู้อย่างมีความสุข
เกิดพัฒนาการรอบด้าน สามารถศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง นำสิ่ง
ที่ได้พบเห็นมาถ่ายทอด ให้กับผู้อื่นได้รับรู้ได้ และสามารถนำความรู้
ที่ได้รับไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีความสุข

ภารกิจของครูต้นแบบ เพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้ของผู้เรียน

ภารกิจครูต้นแบบ หลังจากเสนอโครงการฯ ต่อผู้บริหารโรงเรียนเป็นที่เรียบร้อย จึงเริ่มนัดหมายกับครูเครือข่ายให้มาประชุมพร้อมกันที่โรงเรียน โดยเชิญผู้บริหารโรงเรียนเป็นประธานและให้อาวาทกับพวกเราทุกคน เพื่อเป็นขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานการปฏิรูปการศึกษาต่อไป ซึ่งผู้บริหารให้ความร่วมมือและเต็มใจช่วยเหลือในทุกเรื่องเป็นอย่างดี ครูเครือข่ายสนใจและความกระตือรือร้นเข้าร่วมกิจกรรมเป็นจำนวนมาก

วิธีดำเนินการกิจของครูต้นแบบ พอสรุปได้ดังนี้

1. จัดประชุมพบปะกันอย่างต่อเนื่องทุกวันเสาร์ - อาทิตย์อย่างต่อเนื่องตลอดเวลา เพื่อประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ในการสอนของแต่ละคนให้ที่ประชุมรับทราบ
2. นำเสนอผลงานการสอนของแต่ละคนต่อที่ประชุม เพื่อขอคำแนะนำจากเพื่อนครูเครือข่าย และครูต้นแบบ
3. ร่วมกันวิเคราะห์หลักสูตรตามระดับชั้นที่สอน เพื่อนำไปทำกำหนดการสอน และเขียนแผนการสอนต่อไป
4. ครูต้นแบบให้คำแนะนำ ข้อเสนอแนะ จัดหาเอกสารให้ศึกษา เกี่ยวกับการปฏิรูปการเรียนรู้ที่ยึดเด็กเป็นสำคัญ เพื่อให้เพื่อนครูเครือข่ายได้ปรับรูปแบบการเรียนการสอน ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติ

การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 4 มาตรา 22 ที่เน้นการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ สามารถพัฒนาตามธรรมชาติ และเต็มตามศักยภาพ

5. ครูเครือข่าย ได้สร้างรูปแบบการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่เป็นของตนเองอย่างเด่นชัด จัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามรูปแบบของตนเอง ที่ให้นักเรียนเรียนรู้ได้อย่างหลากหลาย กระบวนการ และเรียนรู้ด้วยความสุข สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในชีวิตประจำวัน ดำรงตนอยู่ในสังคมได้อย่างสงบสุข และสามารถนำเสนอให้ผู้อื่นเข้าใจพร้อมนำไปใช้ได้เป็นอย่างดี

6. นิเทศติดตามผลเป็นระยะ โดยการเยี่ยมชมชั้นเรียน สังเกตการสอน สนทนาพูดคุยกับครูเครือข่าย และรายงานผลการปฏิบัติงานของครูเครือข่ายให้ผู้บริหารโรงเรียนรับทราบ

7. นำเสนอผลงานในรูปแบบของการจัดนิทรรศการ ผลงานทางวิชาการ เพื่อนำเสนอรูปแบบการสอน สาธิตการสอน โครงการงาน และสรุปผลงานของครูต้นแบบและครูเครือข่ายต่อสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ และหน่วยราชการอื่นๆ ที่ขอความร่วมมือมา

๒ จากครูต้นแบบ ขยายสู่เพื่อนครูเครือข่ายอย่างไม่หยุดยั้ง

ผลจากการปฏิบัติงานตามโครงการครูต้นแบบ ประจำปี 2542 เป็นที่น่าพอใจ ครูเครือข่ายทุกคนมีความตั้งใจที่จะร่วมปฏิรูปการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญตามพระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. 2542 หมวด 4 มาตรา 22 ครูเครือข่ายแต่ละคนมีรูปแบบการสอนเป็นของตนเองอย่างเด่นชัด มีผลงานที่ดี สามารถนำเสนอและถ่ายทอดให้ผู้อื่นเข้าใจได้เป็นอย่างดี

สำหรับภารกิจของครูต้นแบบ ปี 2542 หลังจากที่โครงการฯ สิ้นสุดลงแล้ว ครูต้นแบบก็ยังคงปฏิบัติงานการสอนอย่างต่อเนื่อง และขยายเครือข่ายสู่เพื่อนครูต่อไป โดยได้รับเชิญไปเป็นวิทยากรบรรยายในการอบรมครู ในจังหวัดต่าง ๆ หลายครั้ง มีคณะครูมาขอศึกษาดูงานที่โรงเรียนอยู่เสมอ ดังนั้น จึงต้องศึกษาหาความรู้เพื่อพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลา ดังคำกล่าวที่ว่า “เราสามารถเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต ไม่มีที่สิ้นสุดในทุกสถานที่”

การพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

ในการพัฒนาตนเอง ต้องตั้งอยู่บนความพยายามอยู่เสมอที่จะพัฒนาตนเองให้มีความรู้ เพื่อนำความรู้มาพัฒนาการเรียนการสอนของตนเอง และให้บังเกิดผลดีกับเด็กให้มากที่สุด โดยดำเนินการ ดังนี้

- การศึกษาจากตำรา/เอกสารที่เกี่ยวข้อง เช่น เอกสารของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ หรือหน่วยงานอื่นรวมทั้ง เอกสารอื่นๆ ที่จัดซื้อมาเอง
- เข้าร่วมการอบรมทุกครั้งที่มีโอกาส
- ศึกษาดูงานในโรงเรียนต่างๆ
- เดินทางไปร่วมประชุมกับกลุ่มโรงเรียน กับเพื่อนครูในบางครั้ง ในวันหยุดราชการ
- ศึกษาจากการจัดนิทรรศการเกี่ยวกับการปฏิรูปการศึกษา

การศึกษาค้นคว้าพัฒนาสู่เพื่อนครู

ภารกิจของครูต้นแบบในการพัฒนาครูเครือข่าย ได้แก่

- การเป็นวิทยากรในการอบรมสัมมนาให้กับเพื่อนครูและผู้มาศึกษาดูงานที่โรงเรียน โดยเป็นผู้บรรยายและสาธิตวิธีสอนให้ความรู้แก่เพื่อนครูที่มาเยี่ยมชม
- การเป็นวิทยากรอบรม /ประชุมปฏิบัติการให้กับเพื่อนครู ทั้งในจังหวัด และต่างจังหวัดที่ให้ความสนใจติดต่อขอความร่วมมือมา ส่วนมากจะเป็นในวันหยุดราชการและช่วงโรงเรียนปิดภาคเรียน
- การเข้าร่วมเป็นสมาชิกชมรมวิจัยในชั้นเรียนจังหวัดกาญจนบุรี ของสำนักงานคณะกรรมการคุรุสภาจังหวัดในปีการศึกษา 2542 เดือนละ 1 ครั้ง อย่างต่อเนื่อง และใช้โอกาสนี้ นำเสนอและเผยแพร่การเรียนการสอนของตนเอง
- การพบปะ โดยใช้บ้านพักเป็นแหล่งเรียนรู้ที่เพื่อนครูนักศึกษา และผู้สนใจสามารถมาขอคำปรึกษาได้ตลอดเวลา รวมทั้งผู้ที่มาขอคำปรึกษาทางโทรศัพท์หรือจดหมาย
- การเผยแพร่รูปแบบการสอนผ่านสื่อมวลชน

(ตัวอย่าง)
กิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับครูต้นแบบ

งานมหกรรมปฏิรูปการศึกษาอยุธยาอมรตกลอก
วันที่ 23 - 24 กันยายน 2543 ณ ศูนย์การค้าอยุธยาพาร์ค

- 18 - 21 มีนาคม 2543 ได้รับเชิญจากสำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาแห่งชาติ เพื่อร่วมจัดนิทรรศการ
และนำเสนอผลงานทางวิชาการในงานมหกรรม
การศึกษา ปี 2000 ณ ศูนย์แสดงสินค้า
นานาชาติอิมแพค เมืองทองธานี จังหวัดนนทบุรี
- 2 กันยายน 2543 ออกรายการเช้าวันนี้ ทางทีวีสีช่อง 5 เพื่อนำ
เสนอวิธีการสอน โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
ระดับก่อนประถมศึกษา
- 27 กันยายน 2543 ให้สัมภาษณ์และสาธิตการสอน เพื่อบันทึก
วีดิทัศน์ของโครงการวิจัย และพัฒนาประชาคม
จังหวัดกาญจนบุรี ระยะที่ 2 โดยทุนสนับสนุน
และวิจัยของมหาวิทยาลัยมหิดล
- 9 ตุลาคม 2543 ได้รับคัดเลือกให้ถ่ายทอดสารคดีเชิงข่าวแพร่
รายการ ครูไทยวันนี้ ของสำนักข่าวกรมประชา
สัมพันธ์ช่อง 11 ร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาแห่งชาติ
- ปัจจุบัน ได้รับเชิญให้เป็นวิทยากรในการอบรมครู
“การปฏิรูปการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ”
เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน

บรรณานุกรม

- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. **หลากหลายวิธีสอนของ
ครุต้นแบบ 2541 วิชาวิทยาศาสตร์.** กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์พิมพ์ดี จำกัด, 2542.
- วิชาการ, กรม กระทรวงศึกษาธิการ. **หลักสูตรก่อนประถมศึกษา
พ.ศ. 2540.** กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2540.
- **คู่มือหลักสูตรก่อนประถมศึกษา พ.ศ. 2540.** กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2540.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. **ราชกิจจานุเบกษา.** กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2542.

๒ แนะนำครุฑนแบบ

แนะนำครุต้นแบบ ปี 2542

ชื่อ/นามสกุล นางสารภี มณีจินดา
ตำแหน่ง อาจารย์ 2 ระดับ 7
สถานที่ทำงาน/สังกัด

ชื่อสถานที่ โรงเรียนวัดอินทราราม “โกวิทอินทราทรร”
สังกัด สำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ
หมู่ที่ 4 ถนน อุทอง
ตำบล หนองขาว อำเภอ ทาม่วง
จังหวัด กาญจนบุรี รหัสไปรษณีย์ 71110

ที่อยู่

บ้านเลขที่ 179/4 หมู่ที่ 5
ถนน อุทอง ตำบล หนองขาว
อำเภอ ทาม่วง จังหวัด กาญจนบุรี
รหัสไปรษณีย์ 71110

โทรศัพท์

โทรศัพท์ที่ทำงาน 0-3458-6109
โทรศัพท์ที่บ้าน 0-3465-9377

คณะผู้ดำเนินการ

ที่ปรึกษา	ดร.รุ่ง แก้วแดง เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ นางสาวมยุรี จารุปาน รองเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ
นักวิจัย	นางสาวรพี มณีจินดา ครุตนแบบ ปี 2542 วิชาการจัดประสบการณ์ ระดับก่อนประถมศึกษา
ผู้พิจารณารายงาน ผู้ดำเนินการโครงการ	อาจารย์วิเชียร สามารถ นางสาวกัทธิดา พันธุ์มเสน นางสาวสมรัชนีกร อ่องเอิบ นางฟ้ามยุรี เรืองเลิศบุญ นางสาวชนิดา อาคมวัฒนะ นางบุญศรี ทองคารา
บรรณาธิการ ผู้เรียบเรียง และจัดพิมพ์ฉบับ	นางฟ้ามยุรี เรืองเลิศบุญ
ประสานงาน หน่วยงานที่รับผิดชอบ	นายสมยศ พันธุ์โอพารกุล กองทุนรางวัลเกียรติยศแห่งวิชาชีพครู (กรค.) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (สกศ.) สำนักนายกรัฐมนตรี

การเรียนที่ให้นักเรียนเป็นศูนย์กลางนั้น
ครูจำเป็นต้องมีการวางแผนกิจกรรม
ต้องมีการกระตุ้นให้นักเรียน
ได้พยายามที่จะศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง
และเป็นการเรียนรายบุคคล

ดร.รุ่ง แก้วแดง
ปฏิวัติการศึกษาไทย 2540

เพื่อเป็นการใช้ทรัพยากรของชาติให้คุ้มค่า
หากท่านไม่ใช้หนังสือเล่มนี้แล้ว
โปรดมอบให้ผู้อื่นนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป